

JAK POMÓC DZIECKU W ODRABIANIU PRACY DOMOWEJ

Opracowanie: Mariola Filas

Nauka domowa ucznia stanowi integralną część procesu nauczania - uczenia się prowadzonego przez szkołę. Proces nauczania nie ogranicza się więc wyłącznie do lekcji, która powinna stanowić jedynie inspirację do samodzielnej działalności poznawczej. Uczeń poznaje rzeczywistość także między lekcjami /poza szkoła/. Jego pozaszkolna aktywność może stanowić podstawowy czynnik kształtowania właściwego stosunku do nauki i do pracy nad własnym rozwojem.

Nauka domowa spełnia ogromną rolę w kształtowaniu osobowości ucznia, m.in.:

- wdraża do samodzielności w zakresie zdobywania różnorodnych informacji, planowania i organizowania własnej pracy oraz do samokontroli i samooceny uzyskiwanych efektów;
- uczy korzystania z różnych źródeł wiedzy wyszukiwania ich;
- usprawnia umiejętności np. czytania ze zrozumieniem, jako podstawy do samodzielnej pracy z tekstem, zmierzając do wytwarzania nawyków;
- kształtuje samodzielność myślenia i działania, jego oryginalność oraz zdolności twórcze;
- budzi i rozwija inicjatywę i pomysłowość;
- wzmacnia wiarę we własne siły, kształci motywację ucznia, związaną z własnym doskonaleniem się.

W pierwszych latach nauki dziecko nie ma jeszcze wyrobionego nawyku samodzielnego uczenia się, ani w szkole ani w domu, dlatego ogromną rolę odgrywa tu postawa rodziców. To na nich w głównej mierze spoczywa obowiązek wdrażania swoich dzieci do samodzielnej i systematycznej pracy nad ich rozwojem intelektualnym. Często rodzice nie przywiązują zbyt wielkiej wagi do zapewnienia dziecku optymalnych warunków w trakcie nauki /m.in. własne stałe miejsce do pracy, regularne posiłki, także porządek dnia, a więc odpowiedni czas przeznaczony na odrabianie lekcji, na czytanie, na zainteresowania i na sen/, pozostawiają je samo tłumacząc się brakiem czasu i przepracowaniem. Nie zdają sobie sprawy z wagi bliskiego kontaktu z dzieckiem w trakcie pierwszych prób samodzielnego odrabiania lekcji. Nie chodzi tu o wyręczanie dziecka w jego zadaniach, lecz o wykazywanie zainteresowania, zachęcanie, motywowanie aby dziecko pracowało samodzielnie. Bardzo ważna jest też rozmowa, wspólne rozwiązywanie problemu, uczenie dziecka systematyczności, to wszystko w rezultacie przyniesie zamierzone efekty.

Nieco inaczej wygląda praca z dzieckiem starszym, nawet przy założeniu, że został u niego wyrobiony nawyk systematycznej nauki, rodzice mają i powinni pomagać przy trudniejszych zadaniach domowych, lecz bardziej na zasadzie doradzania, naprowadzania, rozmów na temat określony w zadaniu. Ważne jest również kontrolowanie prac pisemnych i zainteresowanie się przygotowaniem do zadań w formie ustnej /zwłaszcza w przypadku dziecka z małym zasobem słownictwa i problemami w poprawnym budowaniu zdań tak pod względem gramatycznym jak logicznym i

stylistycznym. Istnieje bowiem zagrożenie, iż dziecko pozostawione bez systematycznej kontroli ze strony rodziców zacznie przywiązywać coraz mniejszą wagę do rzetelnego wywiązywania się z obowiązków szkolnych, stąd np. powtarzający się brak zadania, liczne błędy ortograficzne w pracach pisemnych / nie ma nawyku odrabiania zadania ze słownikiem ortograficznym /. Rodzic nie wymaga od dziecka pracy ze słownikiem, nawet nie sprawdza zadania, więc uczeń nie ma potrzeby sumiennego wykonania go.

Jak pomóc dziecku w odrabianiu pracy domowej? - to pytanie niejednokrotnie zadają rodzice sobie, ale również nauczycielom. Wychodząc naprzeciw temu problemowi, chciałabym udzielić paru wskazówek.

Istnieje kilka metod pracy nad lekcjami w zależności od podziału na zadania domowe ustne i pisemne.

Wśród metod pracy nad lekcjami ustnymi wyróżniamy:

- metodę " czytania i powtarzania",
- metodę "systematyzacji materiału",
- metodę " pracy z przerwami",
- metodę uczenia się wiersza.

Do metod pracy nad przedmiotami pisemnymi należy wymienić:

- metodę brudnopisu,
- metodę planu,
- metodę przerw.

Metody pracy nad lekcjami ustnymi

Metoda czytania i powtarzania polega na kilkakrotnym przeczytaniu danego fragmentu, a następnie głośnym lub cichym jedno - ,dwu - lub trzykrotnym opowiedzeniu go sobie. Uczeń pragnąc pamięciowo opanować dany fragment wielokrotnie go powtarza, czasami zaglądając do tekstu, aby uzupełnić dostrzeżone luki. Opanowanie pamięciowo całości danego tekstu odbywa się w jednym odcinku czasu bez przerw. Jest to sposób mało ekonomiczny pod względem czasu i wysiłku powodujący na ogół zapamiętanie krótkotrwałe. Stosowanie przez dzieci wyżej wymienionej metody wskazuje, że nikt nie uczył ich w jaki sposób mają przyswajać sobie wiadomości.

Metoda " systematyzacji materiału" polega na stosowaniu przy uczeniu się pamięciowym systematyzacji materiału, tzn. wyodrębnianiu pewnych istotnych treści z danego fragmentu, który dziecko ma opanować pamięciowo, lecz nie dosłownie. Może to wykonać w dwojaki sposób:

- czytając tekst, podkreśla ołówkiem najbardziej istotne treści (zagadnienia, fakty, daty itp.) a następnie opowiada ów tekst, początkowo zaglądając do podręcznika lub też w ogóle do niego nie zaglądając.

- albo też z podkreśleniem lub bez podkreślenia w tekście - piszą krótkie streszczenie w punktach lub bez punktów, następnie zaś opowiadają tekst według napisanego streszczenia.

Niektórzy uczniowie zaznaczają, iż uczenie się za pomocą tej metody pomaga zarówno w szybkości, jak i dokładności zapamiętania.

Metoda "pracy z przerwami" jest to niedosłowne opanowanie pamięciowe materiału metodą uczenia się "rozianego", tzn. rozłożonego w czasie. Metoda ta nie wyklucza podkreśleń w tekście lub konspektowania w formie krótkich streszczeń lub planu. Materiał przeznaczony do opanowania jest powtarzany, albo tego samego dnia wieczorem, po odrobieniu innych lekcji, albo częściej, lub też następnego dnia. Metoda "pracy z przerwami" jest metodą najbardziej zbliżoną do metod nauki zalecaną przez pedagogów. Uczniowie stosujący tę metodę, zaznaczają często, iż z przedmiotów, których uczą się za jej pomocą, otrzymują oceny dobre i bardzo dobre.

Metoda uczenia się wiersza. Możemy wyróżnić dwa sposoby uczenia się wierszy. Pierwszy polega na strofkowym opanowywaniu treści wiersza:

- uczeń z początku czyta cały wiersz przeważnie jednokrotnie, następnie uczy się na pamięć kolejno strofkami, czytając parokrotnie i powtarzając daną strofkę, począwszy od pierwszej do ostatniej,
- drugi sposób, bardziej ekonomiczny i pozwalający na uzyskanie lepszych rezultatów w sensie dokładności i trwałości zapamiętania, to "metoda całościowo - częściowa", która kładzie duży nacisk na przerwy czasowe pomiędzy poszczególnymi powtórzeniami. Tego rodzaju metodę stosują przeważnie ci uczniowie, którzy przy uczeniu się pamięciowym niedosłownym / czyli opanowywaniu wiadomości zawartych w podręczniku stosują opisywaną poprzednio metodę pracy z przerwami/. Czynią tak prawdopodobnie z tego powodu, iż przekonali się, że uczenie się rozłożone w czasie jest bardziej skuteczne.

Metody pracy nad lekcjami pisemnymi

Metoda brudnopisu polega na pisaniu zadania na "brudno", następnie zaś, bezpośrednio po napisaniu, uczeń poprawia pracę i przepisuje ją do zeszytu. Tego rodzaju metoda jest najczęściej zalecana przez nauczycieli. Zaletą "metody brudnopisu" jest to, iż napisany na świeżo tekst ulega dalszej obróbce: można go poprawić pod względem merytorycznym, stylistycznym i ortograficznym. Czynią tak zresztą w większości przypadków wszyscy ludzie zajmujący się zawodowo pisaniem / publicyści, autorzy powieści lub prac naukowych/. Przy pisaniu wypracowań konieczna jest jednak przerwa czasowa, która pozwoli nabrać dystansu do napisanego wcześniej tekstu i obiektywnie go zaakceptować bądź zmienić. Należy również pamiętać, aby temat pracy był uprzednio dobrze przemyślany.

Metoda planu polega na tym, iż uczeń układa i pisze na brudno plan wypracowania lub też plan treści / czytanki, książki/, na podstawie której ma napisać wypracowanie. Po napisaniu planu pisze wypracowanie na brudno, poprawia i po poprawieniu wpisuje na czysto do zeszytu. Metoda ta podobnie jak poprzednia wymaga przerw w pisaniu.

Metoda przerw jest najbardziej zbliżona do zalecanego modelu pisania wypracowań. Składa się na nią wykonanie czynności proponowanych wcześniej. Rozpoczęcie pracy tego samego dnia, w którym została zadana po dogłębnym przemyśleniu tematu, / poprzedzonym np. rozmową z rodzicem/, napisaniu planu zadania, wykonaniu zadania na "brudno", a następnie przepisaniu na czysto. Po

każdej z tych czynności konieczna jest przerwa czasowa , której długość powinna zależeć od terminu wykonania pracy.

Dzieci uczą się tego, czego doświadczają

Dziecko krytykowane uczy się potępiać.

Dziecko otoczone wrogością uczy się agresji.

Dziecko żyjące w strachu uczy się lęklności.

Dziecko doświadczające częstej litości uczy się rozczulać nad sobą.

Dziecko wyśmiewane uczy się nieśmiałości.

Dziecko otoczone zazdrością uczy się zawiści.

Dziecko zawstydzane uczy się poczucia winy.

Dziecko zachęcane uczy się wiary w siebie.

Dziecko otoczone wyrozumiałością uczy się cierpliwości.

Dziecko chwalone uczy się wdzięczności.

Dziecko akceptowane uczy się kochać.

Dziecko otoczone aprobatą uczy się lubić siebie.

Dziecko darzone uznaniem uczy się, że dobrze mieć cel.

Dziecko żyjące w otoczeniu, które potrafi się dzielić, uczy się hojności.

Dziecko traktowane uczciwie uczy się prawdy i sprawiedliwości.

Dziecko żyjące w poczuciu bezpieczeństwa uczy się ufności.

Dziecko otoczone przyjaźnią uczy się radości życia.

Jeżeli żyjesz w spokoju, twoje dziecko będzie żyło w spokoju ducha.

W jakim otoczeniu żyje twoje dziecko?

Dorothy Law Nolte